

Protiodpoveď maďarskej strany

na slovenskú odpoveď na dokument nazvaný
„Stanovisko maďarskej strany k identifikácii právnych noriem
aplikovateľných v priebehu vytvárania modalít implementácie rozsudku
Medzinárodného súdneho dvora v Haagu vyneseného vo veci *Sústavy vodných diel
Gabčíkovo - Nagymaros, medzi iným o zosúladení úloh vyplývajúcich z realizácie
plánovaných technických krokov a Rámcovej smernice o vode*”,
tvoriaci Prílohu č. 4 zápisnice vyhotovenej z rokovaní
vládných delegácií 19. decembra 2006

Maďarská strana 22. februára 2007 obdržala odpoveď slovenskej strany na svoje stanovisko odovzdané 6. decembra 2006, tvoriaceho Prílohu č. 4 zápisnice z rokovaní 19. decembra 2006, ktoré analyzovalo situáciu právnych noriem Európskeho spoločenstva (ďalej len právo Spoločenstva) aplikovateľných v priebehu realizácie rozsudku Medzinárodného súdneho dvora z 25. septembra 1997 (ďalej len Rozsudok) a z nich vyplývajúce konzekvencie.

Hoci slovenská strana navrhla uzavretie témy, vzhľadom na to, že podľa presvedčenia maďarskej strany by vyjasnenie existujúcich názorových rozdielov v súvislosti s uplatnením práva Spoločenstva mohlo produktívne prispieť k usporiadaniu sporu, maďarská strana – v zmysle bodu 6 zápisnice z rokovaní 8. marca 2007 (*pozn. 7. marca 2007*) – dáva na odovzdaný slovenský materiál nižšie uvedenú odpoveď.

V záujme toho, aby bol názor maďarskej strany jasný a jadrný, protiodpoveď nesleduje presne kompozíciu slovenskej odpovede, ale analyzuje jej hlavné uzlové otázky podľa nižšie uvedeného zoskupenia:

1. Poznámky v súvislosti so všeobecnou aplikovateľnosťou práva Spoločenstva
2. Poznámky v súvislosti s interpretáciou environmentálneho práva Spoločenstva
3. Iné poznámky
4. Závery.

1 Poznámky v súvislosti s aplikovateľnosťou práva Európskeho spoločenstva v gabčíkovsko-nagymarošskom právnom spore

1.1 Podľa slovenského stanoviska **právo Spoločenstva**, a teda v rámci toho osobitne environmentálne právo Spoločenstva **nie je možné v priebehu usporiadania gabčíkovsko-nagymarošského právneho sporu aplikovať** z viacerých hľadísk. Súhrnne

- rozhodnutie o investíciách tvoriacich predmet právneho sporu za zrodilo pred pripojením sa oboch štátov k EÚ, zodpovedajúc tomu sa časová platnosť práva Spoločenstva sa netýka ani jediného prvku projektu,¹
- v súvislosti s environmentálnym právom Spoločenstva vychádzajúcim zásadne vo forme smerníc (direktív) je povinnosť členských štátov vyčerpaná ich presadením (transpozíciou) do národného práva. Výsledkom transpozície sú národné právne predpisy,

ktorých realizácia je výlučne otázkou národného práva a takto je z hľadiska právneho sporu irelevantná;²

- v priebehu aplikácie smerníc Spoločenstva sú primárnymi ciele tých, ktoré umožnia, aby sa členské štáty odchyľili od doslovnej aplikácie ustanovení právnych predpisov.³

V zrkadle tohto všetkého

- slovenská strana považuje interpretáciu práva Spoločenstva za umelé a zbytočné cvičenie,⁴

- konkrétne kroky realizácie environmentálneho práva Spoločenstva – osobitne program podľa Rámcovej smernice o vode (2000/60/ES) – je podľa slovenského výkladu potrebné oddeliť od gabčíkovsko-nagymaroských rokovaní, keďže tieto nie sú relevantné, a okrem toho spomaľujú chod rokovaní.⁵

1.2 Maďarská strana nepovažuje za podložené slovenské stanovisko týkajúce sa spochybňovania aplikácie práva Spoločenstva. Naopak – v dôsledku neexistencie špeciálneho splnomocnenia – nevidí žiadnu právnu možnosť na to, aby strany, hoci aj pri zhodnej vôli, zanedbali právo Spoločenstva ako celok alebo jeho určité časti. Maďarská strana svoje tvrdenie, uvedené vyššie, zdôvodňuje nasledovne.

- **Právo Spoločenstva je tzv. nadnárodným právnym poriadkom bezprostredne zaväzujúcim členské štáty.** Článok 10 (klauzula lojality) tzv. Rímskej zmluvy, ktorá ho vytvorila (ďalej len Zmluva ES), hovorí, že „členské štáty v záujme zabezpečenia plnenia povinností vyplývajúcich z tejto zmluvy, respektíve z opatrení inštitúcií Spoločenstva urobia zodpovedajúce [...] opatrenia [...]. Členské štáty sa zdržia každého takého opatrenia, ktoré by mohlo ohroziť realizáciu cieľov tejto zmluvy.“

- **Relevanciu práva Spoločenstva neurčuje vôľa členských štátov, ale právny dokument vytvárajúci členstvo: Prístupová zmluva.** Strany sa od predpisov práva Spoločenstva môžu odchyliť len vtedy a natoľko, nakoľko ich na to vyslovene splnomocňuje právo Spoločenstva, to jest strany nemajú právo na to, aby hoci spoločnou vôľou odhliadli od predpisov práva Spoločenstva. V tomto ohľade je existencia Rozsudku z roku 1997 bezvýznamná. Slovensko a Maďarsko by sa ani vtedy nemohli odchyliť od práva Spoločenstva, keby ich Rozsudok na to odkazoval.

- **Časová platnosť práva Spoločenstva je viazaná: počnúc dňom pripojenia je treba sa prispôsobiť všetkým takým existujúcim a budúcim právnym pomerom, ktoré spadajú pod vecnú účinnosť práva Spoločenstva.**⁶ Časové alebo vecné výnimky mohla konštatovať Prístupová zmluva, avšak Prístupová zmluva Maďarska a Slovenska vo vzťahu k projektu Gabčíkovo - Nagymaros derogácie (*pozn. odchyľky*) neobsahuje. V tomto ohľade je **bezvýznamné, že sa medzištátna zmluva súvisiaca s projektom Gabčíkovo - Nagymaros zrodila pred pripojením sa oboch krajín.** Dátum prijatia sám o sebe je irelevantný: z právneho hľadiska totiž ani jediný členský štát nemôže udržiavať v platnosti takú skoršiu medzinárodnú zmluvu, ktorá je v protiklade s právom Spoločenstva. Na druhej strane z hľadiska práva Spoločenstva každá, fyzicky ešte nerealizovaná investícia, respektíve úprava existujúcich diel sa považuje za „nové dielo“ (pozri bod 2 dole).

- Zmluva ES medzi členskými štátmi stanovuje **záväzok spolupráce v širokom okruhu**. Ktorýkoľvek členský štát sa musí aktívne snažiť nie len o to, aby on sám plnil predpisy práva Spoločenstva, ale musí sa zdržať každého takého správania, ktoré ohrozuje plnenie iného členského štátu.⁷ V kontexte gabčíkovsko-nagymaroského právneho sporu sú teda Slovensko a Maďarsko povinné spolupracovať nie len v tom, aby sa právo Spoločenstva mohlo v plnej miere realizovať na ich vlastnom území, ale aj na území druhej strany.

- **Povinnosti členských štátov súvisiace so smernicami nie sú vyčerpané ich prevzatím**. Toto nič nedokazuje lepšie, než že adresátni smerníc sú členské štáty, takto určité nariadenia smerníc nie je treba prevziať do národného právneho poriadku, pretože tieto stanovujú povinnosti bezprostredne členským štátom ako subjektom práva Spoločenstva. Takto napríklad nezanikne povinnosť kooperácie predpísaná členským štátom Rámcovou smernicou o vode preto, lebo sa v tejto forme neobjavuje ani v slovenskom, ani v maďarskom právnom predpise. Ďalej, národné právne predpisy realizujúce prevzatie povinne obsahujú tzv. klauzulu o harmonizácii práva, ktorá pre všetky právne subjekty jednoznačne stanovuje, že obsahujú právne záväzky Spoločenstva, na ktoré je možné sa bezprostredne odvolávať pred národnými súdmi a úradmi.⁸

- **Počas interpretácie smerníc – rovnako ako počas interpretácie národných právnych predpisov – je treba vychádzať z ich konkrétnych ustanovení**. Článok 249 Zmluvy ES robí záväzným dosiahnutie „výsledku („result“) stanoveného smernicou“, zatiaľ čo „výber formy a prostriedku“ ponecháva na národného tvorca legislatívy. Avšak výsledok požadovaný smernicou nie je rovný konštatovaniu v úvodnej časti stanovujúcim cieľ regulácie právnej normy: požadovaný výsledok implementácie stanovuje preambula smernice a text normy vo svojej úplnosti. Takto, – rovnako ako v národnom práve – **svojvoľný výklad cieľov regulácie nemôže oslobodiť ani jediný právny subjekt spod realizácie každého jedného ustanovenia právnej normy**.

2 Poznámky v súvislosti s interpretáciou environmentálneho práva Spoločenstva

2.1 Slovenská odpoveď – hoci vo všeobecnosti odmieta platnosť práva Spoločenstva – aj na viacerých miestach uvádza jeho výklad praktického charakteru. Takto slovenská strana:

- všetky investície projektu Gabčíkovo - Nagymaros považuje za **existujúce objekty**, nezávisle od toho, či sa tieto fyzicky realizovali alebo nie;

- tzv. **integračný princíp** založený článkom 6 Zmluvy ES **nepovažuje za smerodajný** v spojitosti so stretom environmentálnej a iných odborných politík, nakoľko tento zdôrazňuje prioritu ochrany životného prostredia;⁹

- výrobu energie považuje za taký **„verejný záujem osobitného významu“**, ktorý odôvodňuje uplatnenie výnimiek podľa Rámcovej smernice o vode (2000/60/ES), respektíve Smernice o ochrane biotopov (92/43/EHS), to jest vedomé vyvolanie zhoršenia stavu životného prostredia;¹⁰

- **konkrétne realizačné kroky Rámцovej smernice o vode** si želá oddeliť od rokovani súvisiacich s projektom Gabčíkovo - Nagymaros, vzhľadom na to, že tieto nie sú relevantné a okrem toho aj spomaľujú usporiadanie právneho sporu;¹¹
- na dotknutom úseku Dunaja nie je potrebné realizovať konkrétne a prísne ochranné ustanovenia Smernice o ochrane biotopov, ale namiesto nich treba prijať pružné „**plány manažmentu**“ („appropriate management plans“), ktoré budú zároveň vyhovovať aj „plánom opatrení“ podľa Rámцovej smernice o vode;¹²
- slovenská odpoveď ďalej našepkáva, že **územia Natura 2000 je v podstate treba zaradiť pod ochranu len po schválení Európskou komisiou.**¹³

2.2 Maďarsko ani z právneho, ani z vecného hľadiska nepovažuje vyššie uvedené slovenské názory za podložené kvôli nasledovným dôvodom:

- Rozhodnutie o tom, či sa má dané dielo považovať za **existujúce** alebo nie, určuje stav **povoľovacieho konania** súvisiaceho s objektom. Prípád, na ktorý sa odvoláva slovenská strana (C-209/94, *Komisia v. Rakúsko*) vyjasňuje jednu osobitnú prechodnú situáciu súvisiacu s pripojením sa Rakúska : menovite to, či – v súvislosti s takou investíciou, ktorej konkrétne povoľovanie v deň pripojenia prebiehalo – je treba aplikovať predpisy vzťahujúce sa na predbežné skúmanie podľa odseku (3) článku 6 Smernice o ochrane biotopov. Takéto dielo, v povoľovacom konaní v kontexte projektu Gabčíkovo - Nagymaros neexistuje. **Postavenie každého nového objektu, respektíve úprava existujúcich je z hľadiska práva Spoločenstva relevantná**, aj vrátane rozličných iných opatrení na reguláciu koryta. Preto akýkoľvek krok plánovaný po 1. máji 2004 je podľa práva Spoločenstva povinný mať povoľovanie, posudzovanie, respektíve verejné prerokovanie.
- Primárnym úmyslom maďarskej strany pri zdôraznení **integračného princípu** bolo, aby upozornila na to, že ani jednu politiku Spoločenstva – rozumejúc sem aj dopravnú a energetickú politiku – nie je možné realizovať bez zohľadnenia environmentálnych záujmov. Aj keď podľa medzinárodnej právnej literatúry je možný rôznyi výklad princípu, teda hoci aj absolútna priorita ochrany životného prostredia, je treba zdôrazniť, že aj najpružnejšie čítanie požaduje od členských štátov, aby počas realizácie danej odbornej politiky prijali a realizovali alternatívy „najpriaznivejšie voči životnému prostrediu“.¹⁴
- Opätovný argument slovenskej strany, že v práve Spoločenstva neexistuje **kategorický zákaz pre výstavbu veľkých vodných elektrární**. Maďarská strana s tým súhlasí a dobre vie, že generálny zákaz takéhoto typu – odhliadnuc od určitých evidentných výnimiek – v práve spoločenstva nie je ani pre jediná inú ľudskú činnosť. Avšak investície vedúce k ujme v sieti Natura 2000 podľa Smernice o ochrane biotopov, ako aj k zhoršeniu stavu vôd podľa Rámцovej smernice o vode umožňuje len v prípade spoločného splnenia nižšie uvedených prísnych podmienok:
 - (i) **daný projekt odôvodňuje nejaký osobitne nutný dôvod verejného záujmu** („imperative reasons of overriding public interest“), rozumejúc tu niektoré hospodárske a sociálne záujmy;
 - (ii) v súvislosti s investíciou, plánom **neexistujú** také **alternatívy**, ktoré lepšie vyhovujú cieľom ochrany území;

(iii) sú možné také **kompenzačné opatrenia**, ktoré sú vhodné pre zabezpečenie koherencie siete Natura 2000.¹⁵

- **Existenciu podmienok je treba vždy zvažovať in concreto**, v súvislosti s cieľmi ochrany prírody daného chráneného územia („in view of the site's conservation objective”).¹⁶ Maďarská strana nepopiera, že výroba energie a ochrana proti povodňam sú činnosti verejného účelu, avšak charakter ich „nutnosti“ sa v súvislosti s daným územím vždy musí posúdiť jednotlivo.

- Slovenská odpoveď **sa nevyjadruje k ostatným podmienkam** požadovaným smernicami, menovite, či sú možné **alternatívy** sprevádzané menšími zásahmi do životného prostredia, respektíve, že aké vyhovujúce kompenzačné opatrenia je možné si predstaviť napr. pri zámene území Natura 2000 zaniknutých alebo poškodených prípadným dolným vzduťm. Bez posúdenia všetkého tohto **nie je** o žiadnej činnosti **možné konštatovať, že vyhovuje derogačným podmienkam oboch smerníc**. Maďarská strana v súvislosti s tým viacerými spôsobmi spomínala, že na dotknutých úsekoch Dunaja iniciovala vyznačenie biotopov Natura 2000 značného rozsahu.

- **Zmluva o pripojení nedáva výnimku spod aplikácie Rámcovej smernice o vode**. Vzhľadom na to, že platnosť posledne spomínanej sa týka všetkých vodných telies a objektov, ktoré ovplyvňujú ich stav, tak **ani gabčíkovsko-nagymaroskú investíciu nie je možné oddeliť od realizačného programu podľa Rámcovej smernice o vode**. V súvislosti s vplyvom tejto smernice na chod rokovania je stanovisko maďarskej strany v protiklade so stanoviskom slovenskej strany: jej realizačný program je natoľko tesný, že aj v prípade maximálnej spolupráce strán bude možné dodržať jeho termín len za cenu veľkých ťažkostí. Pokiaľ by slovenská a maďarská strana nevedeli pripraviť prvú verziu plánov vzťahujúcich sa na zlepšenie stavu dotknutých úsekov Dunaja do konca decembra 2008, je pravdepodobné, že Európska komisia začne proti našim krajinám konanie za porušenie záväzkov.

- V súvislosti s územiami Natura 2000 na dotknutých úsekoch Dunaja je podľa slovenskej strany namiesto prísnej ochrany druhov a území postačujúce prijať **„vyhovujúce plány manažmentu“** („appropriate management plans”).¹⁷ Aj slovenskou stranou citovaná smernica Európskej komisie robí jednoznačným, že plány manažmentu je možné aplikovať len ako doplnujúci prostriedok popri „zákonných, administratívnych a zmluvných“ ochranných opatreniach, v žiadnom prípade miesto nich.¹⁸

- Jednoznačná je právna prax Európskej komisie v tom ohľade, že **územiam Natura 2000 je treba poskytovať zodpovedajúcu ochranu aj pred ich schválením Európskou komisiou**, pasivita členského štátu by totiž podkopala ciele ochrany prírody Smernice o ochrane biotopov.¹⁹ Teda ten fakt, že sa formálne prijatie určených navrhovaných území na slovenskej alebo maďarskej strane neuskutočnilo, neoslobodzuje Slovensko a Maďarsko, aby takéto biotopy, ktoré sa nachádzajú na ich vlastnom území, respektíve území iných krajín, ochránili pred poškodením. Oproti tomu, nezávisle od vyznačenia, respektíve povoľovacieho konania alebo existujúceho povolenia článok 12 Smernice o ochrane biotopov predpisuje ochranu miest rozmnožovania a miest oddychu živočíšnych druhov uvedených v prílohe IV smernice.²⁰

3 Iné poznámky

3.1 Slovenská strana sa vo svojej odpovedi dotýka aj viacerých takých otázok, ktoré nesúvisia alebo bezprostredne nesúvisia s aplikáciou práva Spoločenstva. Maďarská strana chce na tieto otázky reagovať len natoľko, nakoľko je to potrebné na potvrdenie konzekventného maďarského stanoviska zastávaného počas právneho sporu.

Slovenskou stranou spomenuté iné otázky sú nasledovné:

- podľa slovenského stanoviska **bol gabčíkovsko-nagymaroský právny spor Rozsudkom uzavretý;**²¹
- slovenská strana opakuje svoje predošlé stanovisko, podľa ktorého **stav Szigetközú nezávisí od prietoku, ale od hladiny vody;**²²
- slovenská strana sa odvoláva na to, že **plavebný návrh odovzdaný maďarskou delegáciou v roku 1999 zamietla;**²³ že toto stanovisko je v súlade so snahami Európskej únie vzťahujúcimi sa na intenzívny rozvoj dunajskej plavebnej cesty.

3.2 V súvislosti s vyššie uvedeným je stanovisko zastávané maďarskou stranou nasledovné:

- **Maďarská strana nesúhlasí s tým tvrdením, že právny spor súvisiaci s Projektom Gabčíkovo – Nagymaros by sa bol skončil.** Variant C je v medzinárodnomprávnom zmysle dodnes protiprávny, vlastnícke pomery nie sú usporiadané, dotácia horného úseku vodou nie je postačujúca, rehabilitácia jeho prírodného stavu nenastala. Záležitosť aj naďalej figuruje na zozname „čakajúcich záležitostí“ Medzinárodného súdneho dvora.
- **Maďarská strana nesúhlasí s tým slovenským názorom, že problémom nie je prietok, ale vodná hladina.** Tvrdenie, podľa ktorého by bočné ramená bez vzdutia nedostávali vodu, skrýva tú skutočnosť, že relatívne vysychanie bočných ramien je dôsledkom radu spoločenských vplyvov, a samotné prirodzené procesy by bez nich nielenže nevedli k vysychaniu bočných ramien, ale priniesli by postupné zaplnenie hlavného ramena, posilniac tým spojenie hlavného ramena a bočných ramien. Maďarská strana tvrdí, že dobrý ekologický stav Dunaja, respektíve jeho dobrý ekologický potenciál je možné zabezpečiť len vytvorením prietokových režimov pozostávajúcich z väčších prietokov. Maďarská strana zároveň zdôrazňuje aj to, že vyššie uvedené tvrdenie je možné overiť, respektíve upraviť posúdením variantov prietokového režimu a k nim patriacich variantov opatrení potrebných na vytvorenie dobrého ekologického stavu, respektíve dobrého ekologického potenciálu.
- **Slovenská odpoveď z roku 2000 na maďarský plavebný návrh z roku 1999 nepodopiera jeho kategorické odmietnutie.** Zo slovenskej odpovede z roku 2000 pre maďarskú stranu vychádza najavo, že slovenská strana berie na vedomie, že
 - (i) plavebnú cestu disponujúcou potrebnými parametrami je technicky možné vytvoriť aj bez vzdutia;
 - (ii) plavebnú cestu je možné udržiavať aspoň počas 50 rokov;

- (iii) slovenská strana je pripravená, aby oblasť plánovania, realizácie a znášania nákladov ponechala na maďarskú stranu, a ďalej, aby realizačné práce na slovenskej strane uskutočnili slovenské podniky.²⁴

4. Záver

Maďarská strana nezdiera slovenský názor, že ďalšie rokovania súvisiace s aplikáciou práva Spoločenstva nemajú zmysel. Práve naopak, domnieva sa, že keď budú strany pokračovať v dobromyseľných rokovaníach o dosiahnutí cieľov Zmluvy z roku 1977²⁵, „vezmúc za základ situáciu existujúcu v roku 1997, tak budú musieť brať do úvahy nielen svoje medzinárodnoprávne záväzky, ale aj svoje environmentálne záväzky voči Európskej únii.“²⁶ Cieľom tejto diskusie je presná identifikácia týchto záväzkov.

Rozhodným názorom maďarskej strany je, že zvýraznená úloha práva Európskeho spoločenstva v súvislosti s riešením gabčíkovsko-nagymaroského sporu je nesporná. Keby ktorákoľvek strana v priebehu rokovaní, uzavretia dohody a jej realizácie zanedbala prísnu aplikáciu práva Spoločenstva, **Európska komisia** by voči tej krajine začala **konanie**, ktoré môže pokračovať **súdnym konaním**, v danom by sa mohlo skončiť uložením **peňažnej pokuty**.

Budapešť, 20. marec 2007.

¹ **A. Všeobecné poznámky** (strana 1-2) "Pre aplikáciu predpisov ES na projekt, iniciovaný dávno predtým než sa oba štáty stali členmi EÚ, je nevyhnutné zvážiť ich časovú pôsobnosť. Nedávne rozhodnutie ESD dáva v tomto ohľade členským štátom usmernenie (prípád C-209/04 *Komisia v. Rakúsko*). [...] Vo svetle rozhodnutia Súdu vznikajú vážne pochybnosti či a do akej miery sa normy environmentálneho práva Európskeho spoločenstva týkajú realizácie projektu Gabčíkovo - Nagymaros. [...] Neaplikovanie environmentálnych noriem Spoločenstva v prípade záväzkov vo vzťahu k realizácii projektu je relevantné."

² **A. Všeobecné poznámky** (strana 1) "[...] všetky relevantné právne predpisy identifikované maďarskou stranou boli prijaté vo forme smerníc, ktoré nie sú okamžité a priamo aplikovateľné (ako sú napríklad nariadenia). Smernica musí byť vždy transponovaná do vnútroštátnych právnych predpisov členských štátov. Je preto nevyhnutné zvažovať a brať do úvahy tieto normy vo svetle konkrétnych transpozičných predpisov slovenského a maďarského právneho systému."

³ **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 1 Úvod** (strana 4) "Účel a cieľ smerníc EÚ [...] by mal prevažovať nad ich doslovnou aplikáciou. Strany sú povinné to aplikovať primeraným spôsobom a tak, že účel a cieľ môže byť realizovaný."

⁴ **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 2. Relevantné environmentálne právne predpisy spoločenstva a ich aplikácia** (strana 5) "Slovenská strana striktno dodržiava relevantné smernice a považuje umelo vyvolanú diskusiu o ich [...] interpretácii za zbytočnú." **RE: 3.1. Hlavné úlohy manažmentu povodí riek, možné metódy a termíny** (strana 6) "Slovenská strana nemôže súhlasiť s [...] a odložením implementácie rozsudku nepotrebnou diskusiou o interpretácii smerníc EÚ."

⁵ Tamtiež; **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 3 Koordinácia úloh pochádzajúcich z implementácie Rámцovej smernice o vode**(strana 5) "Pre plány manažmentu a plnenie harmonogramu RSV sú, bez ohľadu na naše rokovanie o implementácii rozsudku, zodpovedné ministerstvá životného prostredia."

⁶ Vid' C-209/04 *Komisia v. Rakúsko*, str. 59.

⁷ Zmluva ES, článok 10 „Členské štáty pomáhajú pri plnení úloh Spoločenstva. Členské štáty sa zdržia každého takého opatrenia, ktoré by mohlo ohroziť realizáciu tejto cieľov zmluvy”.

⁸ O uplatnení pred národnými úradmi vid' napr. C-435/97 *WWF v. Bozen*, komentuje: Ludwig Krämer: Casebook on EU Environmental Law (*Kniha prípadov s environmentálnym právom EÚ*), Hart, 2002, strany 67-71. O bezprostrednej účinnosti a o uplatniteľnosti vo všeobecnosti vid': Martin Hedermann-Robinson: Enforcement of

European Union Environmental Law (*Presadzovanie environmentálneho práva Európskej únie*), Legal Issues and Challenges (*Právne otázky a výzvy*), Routledge, 2007, strany 234-236.

⁹ **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 2. Relevantné environmentálne právne predpisy spoločenstva a ich aplikácia** (strana 4) “Stanoviskom slovenskej strany je, že integračný princíp neznamená preferenciu. Preferencia má za následok vylúčenie iných subjektov.”

¹⁰ **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 1 Úvod** (strana 3) “[...] v prípade veľkých vodných elektrární je možné identifikovať jasné “imperatívne dôvody prevažujúceho verejného záujmu” kde sa uvedené plány a projekty ukazujú ako nevyhnutné prinajmenšom pre zdravie, bezpečnosť, životné prostredie a základné politiky štátu a spoločnosť.”

¹¹ **RE: 3.1. Hlavné úlohy manažmentu povodí riek, možné metódy a termíny** (strana 6) “Slovenská strana nemôže súhlasiť s [...] odložením implementácie rozsudku nepotrebnou diskusiou o interpretácii smerníc EÚ.”

B. Konkrétny komentár ku textu RE: 3 Koordinácia úloh pochádzajúcich z implementácie Rámцovej smernice o vode (strana 5) “Pre plány manažmentu a plnenie harmonogramu RSV sú, bez ohľadu na naše rokovanie o implementácii rozsudku, zodpovedné ministerstvá životného prostredia.”; **RE: 3.1. Hlavné úlohy manažmentu povodí riek, možné metódy a termíny** (strana 6) “Slovenská strana nemôže súhlasiť s [...] odložením implementácie rozsudku nepotrebnou diskusiou o interpretácii smerníc EÚ.”

¹² **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 4 Záväzok konať vyplývajúci z nariadení ochrany prírody** (strana 9) “[...] nie je možné postupovať podľa metódy zvanej „príslušné zákonné administratívne alebo zmluvné opatrenia [...], ako by to mohlo byť pochopené po prečítaní maďarského textu. [...] [...] jediným možným spôsobom a opatrením sú metódy “príslušných plánov manažmentu.”

¹³ **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 4 Záväzok konať vyplývajúci z nariadení ochrany prírody** (strana 8) “V dvoch nedávnych rozhodnutiach Súd vylúčil aplikáciu Smernice o biotopoch ohľadom ochranných opatrení na lokalitách, ktoré neboli schválené Komisiou.”

¹⁴ Nele Dhont: *Integration of Environmental Protection into other EC Policies (Integrácia environmentálnej ochrany do iných politík ES)*, Europa publishing (*Vydavateľstvo Európa*), Groningen, 2003. “[...] na dosiahnutie konkrétnych cieľov iných oblastí politiky bude musieť tvorca politiky voliť environmentálne najpriateľnejší spôsob [...] alebo aspoň spôsob s najmenšími environmentálnymi škodami. Podľa tejto interpretácie a za určitých okolností by integračný princíp mohol vyžadovať, aby nekompatibilné postupy inej politiky boli zanechané”. Strany 109-110.

¹⁵ Smernica o ochrane biotopov, článok 6, odseky (3)-(4), Rámcová smernica o vode, článok 4, odseky (7)-(9)

¹⁶ Smernica o ochrane biotopov, článok 6, odsek (3)

¹⁷ Európska Komisia: *Manažovanie lokalít Natura 2000: Opatrenia Článku 6 Smernice o ochrane biotopov 92/43/EHS*, 2000, strana 19, text v rámci

¹⁸ Tamtiež, strana 20, bod 2.4.2: “Slovné spojenie ‘if need be’ (ak je potrebné) sa odkazuje len na plány manažmentu a nie na zákonné, administratívne a zmluvné opatrenia. Teda, dokonca aj keď členský štát považuje plán manažmentu za nepotrebný, predsa len bude musieť prijať také opatrenia.”

¹⁹ C-117/03, *Società Italiana Dragaggi SpA a ďalší v. Ministero delle Infrastrutture e dei Transporti a Regione Autonoma del Friuli Venezia Giulia*

²⁰ „V spojitosti s aplikáciou článku 12 pozri C-98/03 *Komisia v. Nemecko*.”

²¹ **B. Konkrétny komentár ku textu RE: 3 Koordinácia úloh pochádzajúcich z implementácie Rámцovej smernice o vode** (strana 50) “Právny spor medzi Slovenskom a Maďarskom týkajúci sa projektu Gabčíkovo - Nagymaros bol vyriešený MSD prostredníctvom jeho rozsudku z 25. septembra 1997.” **C. Závery** (strana 11) “1. Právny spor medzi Slovenskom a Maďarskom týkajúci sa projektu Gabčíkovo - Nagymaros skončil Rozsudkom Medzinárodného súdneho dvora z 25. septembra 1997. Slovenská republika a Maďarská republika nie sú z pohľadu tohto prípadu v právnom spore.”

²² **B. Konkrétny komentár ku textu Re: 3.2.1 Plánovanie manažmentu povodí riek na úseku Dunaja medzi Čunovom a Sapom** (strana 6) “Problémom v tomto úseku Dunaja nie je prietok ale hladina vody.”

²³ **B. Konkrétny komentár ku textu Re 5: Dopravná a energetická politika v Európskej únii** (strana 10) “Maďarská vláda v roku 1999 odovzdala návrh riešenia tohto problému [splavnosti Dunaja]. Slovenská strana vtedy odmietla tento návrh z technických, ekologických a ekonomických dôvodov.”

²⁴ „Stanovisko delegácie Slovenskej republiky v súvislosti s návrhom predloženým maďarskou stranou na realizáciu rozsudku Medzinárodného súdneho dvora v Haagu vyneseneho 25. septembra 1997 vo veci Sústavy vodných diel Gabčíkovo - Nagymaros. Stanovisko vzťahujúce sa na návrh maďarskej strany o vodohospodárskych, plavebných a ekologických súvislostiach”, kapitola III.III.2.2.1. Bratislava, december 2000.

²⁵ Rozsudok, 155 (2) B: „Maďarsko a Slovensko musia rokovať v dobrej viere vo svetle existujúcej situácie, a musia vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na zabezpečenie dosiahnutia cieľov Zmluvy zo 16. septembra 1977.”

²⁶ Rozsudok, 112: „Súd chce poukázať na to, že novo vyvinuté normy environmentálneho práva sú relevantné pre implementáciu Zmluvy, a že strany by ich mohli, po súhlase, začleniť prostredníctvom uplatnenia Článkov 15, 19 a 20 Zmluvy. Tieto články neobsahujú konkrétne záväzky konania, ale požadujú od strán, aby pri realizácii svojich

záväzkov zabezpečili, aby sa kvalita vody v Dunaji nezhoršila, a aby bola chránená príroda, aby vzali do úvahy nové environmentálne normy, keď sa dohodnú na prostriedkoch, ktoré budú špecifikované v Spoločnom zmluvnom projekte.

Včlenením týchto vyvíjajúcich sa opatrení do Zmluvy by strany uznali potenciálnu potrebu úpravy Projektu. Následkom toho, Zmluva nebude statická a bude otvorená prispôbovaniu sa vynárajúcim sa normám medzinárodného práva. Prostredníctvom Článkov 15 a 19 môžu byť nové environmentálne normy začlenené do Spoločného zmluvného projektu.

Záväzok tak urobiť boli spoločným záväzkom. Povinnosti obsiahnuté v Článoch 15, 19 a 20 sú, svojou definíciou, všeobecné a musia byť transformované na konkrétne záväzky konania v procese konzultácií a rokovaní. Ich implementácie teda vyžaduje vzájomnú ochotu rokovať v dobrej viere o skutočných a potenciálnych environmentálnych rizikách..”